

Večernik

Leto I. (VIII.), šte. 7

Maribor, ponedeljek, 9. maja 1927

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 17. uri
Velja mesečno, prejemani v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta 13; telefon 455
Oglasi po tarifu — Oglase sprejema tudi ogl. odd. »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ul. 4

Ostri spori med ljubljanskimi Občinske volitve v Prekmurju klerikalci

Sei vodstva in načelstva SLS — Zakaj je bila stranka potisnjena iz vlade — Odstop članov gerentskega sosveta

Ljubljana, 9. maja. Včeraj se je vršila v Rokodelskem domu seja vodstva SLS, katere so se udeležili le najbližji prijatelji dr. Korošca. Kakor se zatrjuje, je dr. Korošec naročil udeležencem, naj čuvajo o njegovem poročilu strogo tajnost. Kljub temu se je moglo dognati, da je pripisoval dr. Korošec nenaden konec vladanja SLS nekim tajnim silam, ki delujejo proti klerikalcem.

Ob 11. uri je pričela seja načelstva, to je širšega foruma stranke. Tudi tu je poročal dr. Korošec o političnem položaju, vendar je storil to mnogo bolj previdno. O seji je bil izdan kratek komunik, ki javlja, da so razpravljali o političnemu položaju in o organizacijskih zadevah. Komunik je ugotavlja, da

so bili zastopniki slovenskega in hrvatskega naroda namenoma vrženi iz vlade, kar z ozirom na notranji in zunanji položaj ne more biti koristno za državo.

V zvezo s posvetovanjem SLS se spravlja tudi kriza, ki se je zopet pojavila v stranki. Zastopniki takozvanega krščansko-socialnega kruga dr. Stanovnik, Valentin Rožič in Janez Jeglič svoja mesta v klerikalnem gerentskem sosvetu za Ljubljano. Svoj korak utemeljujejo s tem, da je vodstvo stranke dosledno omaloževalo vse njihove želje in predloge. S tem je postala doslej latentna kriza v ljubljanskih vrstah SLS javna in povzroča vodstvu stranke velike skrbi.

Triumfalen povratak indijskih letalcev

Oba junaška letalca sta se včeraj srečno vrnila v Beograd — Nepopisno oduševljenje tisoč-lav'ih množic — 14.800 km v 89 urah

Beograd, 9. maja. Kljub ogromnim oviram in kljub življenski nevarnosti naša vojaška letalca Sondermayer in Bajdak nista omagala. Nadaljevala sta svoj polet in včeraj popoldne srečno prispela v domovino, kjer sta ob pol šestih pristala na novem aerodromu v Zemunu. Posebni vlaki in posebne ladje so že od dopoldneva naprej prevažali ogromne množice iz Beograda v Zemun. Na aerodromu se je zbralo nad 30.000 ljudi, ki so z nervozno nestrpnostjo pričakovali, kdaj se prikaže indijsko letalo. Tudi beogradske ulice so bile natrpne gledalcev.

Prihod indijskih letalcev se je radi neugodnega vetra zakasnil za celo uro. V tem času se je produciral v zraku oddelek naših vojaških aviatov, dočim so štiri vojaška letala odletela proti vzhodu Sondermayerju in Bajdaku nasproti.

Prot pol 6. so se ta letala vrnila, a bilo jih je pet, znamenje, da so srečala Sondermayerja in ga spremljalo nazaj. Ljudje so kakor ponoreli. Vrskali so, metali klobuke in robce v zrak, se veselja jokali in kar križem obhvalili. Zalgal je cel tucat godb, vmes pa so potresali ozračje strelj iz možnarjev in iz ladijskih topov.

Ko so prispeli letalci nad aerodrom, so ostali v zraku. Sondermayer pa se je spustil v krasnih spiralah na tla in pristali tik pred tribuno, v kateri je bil ministrski predsednik Vučković z drugimi člani vlade in s poslaniki tujih držav. Predno pa je mogel drznima letalcema kdo čestitati, se je

iztrgal iz vrst gledalcev Sondermayerjev petletni sinček, ki je spoznal svojega očeta in stekel ves blažen k njemu. Med nepopisnim orkanom navdušenosti je Sondermayer dvignil strelko k sebi v aeroplan in ga polobnil.

Množica se zdaj ni mogla več vzdrževati. Podrla je ograje in predrila vojaške kordone, se vsula k aeroplanu, dvignila Sondermayerja in Bajdaka na rame ter in onesla k tribuni, kjer so čestitali ministri in

drugi predstavniki. Pozornost je vzbudilo, da je bil

med prvimi gratulanti tudi italijanski poslanik general Bodrero.

V silni gneči je bilo več ljudi ranjenih in mnogo žensk se je onesvestilo, vendar pa ni dobil nihče težjih poškodb. Vojaštvu in policiji se je le z največjim naporom posrečilo narediti pot, da so se mogli Sondermayer, Bajdak in ministri odnehati domov.

Drzna letalca sta v 89. urah preletela skupno 14.800 km. Radi viharjev sta morala včasih leteti 5—6 km visoko. Zadnje postajo sta naredila v Carigradu, od koder sta odšla včeraj ob pol 12.

Politična situacija

Beograd, 9. maja. V notranji politiki tudi danes ni nikakih najvažnejših dogodkov. Stranke se že splošno pripravljajo na volitve in začinjajo prva porajanja o sklepanju volilnih kompromisov.

Orjuna v Dubrovniku

Dubrovnik, 9. maja. Tuka je se vršil včeraj zlet Orjuna iz južne Dalmacije in Hercegovine. Orjuna je privedla tudi obhod po mestu. Vsa prireditve je potekla v najlepšem redu.

Polet Pariz—New-York

Pariz, 9. maja. Včeraj jutraj ob 5. uri sta se dvignila avijatika Mungeser in Coli na polet iz Pariza v New-York preko Atlantskega oceana.

Hladnokrvnost na smrt obsojenega.

Nedavno je bila izvršena v Brašovu na Rumunskem nad razbojnikom Georgiu smrtna kazen. Obsojenec je bil ves čas nenavadno hladnokrven. Kot poslednjo željo, ki se mu bo že izpolnila, je izrazil, da bi se rad prečitl neki roman, ki se ga je lotil pred daljšim časom. Brez ugovora so mu ustregli. — Georgiu je prav mirno preživel zadnje ure svojega življenja pri čitanju knjige. Jo požrl do konca in hladno stopil pred rabilja, ki mu je pretrgal nit življenja.

Zakaj se doslej še niso vršile — Argumenti za in proti

Zadnje čase se v časopisih SLS ponovno načenja vprašanje občinskih volitev v Prekmurju. Ne bomo tu raziskovali, kakšne namene zasleduje pri stvarji SLS. Hočemo pa strogo objektivno in stvarno premočiti, kaj govori za razpis volitev in kaj proti.

Znano bo splošno, da v Prekmurju voljenih občinskih odborov po prikloplitvi Slovenske krajine k naši državi sploh še ni bilo, ampak so občine vodili gerenti in sosveti, imenovani od upravnih oblasti, in jih vodijo še danes. Naravno je bilo, da se v časih prvih let po pripojitvi k Jugoslaviji, ko je bila v tej pokrajini še močna struja proti novi državi, ni moglo zlasti v občinah, ki so pretežno madžarske, pripustiti, da bi ti elementi imeli odločilni vpliv v občinah. Trebalo je poseči po radikalnem sredstvu, po razpustu občinskih odborov in po postavitvi gerentov. Zal da upravne oblasti niso imele vedno srečnih rok pri izbiri gerentov. Tako se je zgodilo, da so se v posameznih občinah razvili notranji boji, so nastali pretresljivi, odstopali so gerenti, bila se je borba za nove gerente itd. Z vsakokratno spremembo režimov so se pojavila tudi stremljenja po spremembah v gerentstvih. Tudi še danes v »Narodnem listu« ponovno zasledimo uradna obvestila o odstopu enega in drugega gerenta in o postavitvi novih.

Te večne spremembe so na razvoj in napredek občin na vsak način uplivalo

zelo kvarno. To je gotovo tudi najvažnejši argument za vse one, ki zahtevajo razpis obč. volitev.

Drugi enako važen argument je pa ta, da so občine pod gerenti in sosveti obsojene na gospodarsko stagnacijo, ker gerenti in sosveti nimajo pravice, da sklepajo o kakoršnihkoli večjih delih v občini, ki bi obremenila občane. Tako občine životarijo, ceste se ne popravljajo in tudi vsa druga potrebna dela zaostajajo. Prekmurske občine so po veliki večini že same na sebi tako majhne, da so skoro življenja nemožne, nesposobne pa na vsak način za vsako večjo gospodarsko akcijo. Pomankanje rednih občinskih odborov ovira še ono vsaj malo akcijsko možnost, ki bi bila sicer dana.

To je nedvomno važen argument, ki govori za razpis volitev. Morda jih je še več.

Proti razpisu v sedanjem trenutku ni pravzaprav drugega razloga, nego ta, da se pripravljajo novi zakoni o občinah, na podlagi katerega se bodo tudi v slovenski krajini ustvarile velike, za samostojno gospodarsko življenje sposobne občine, in da radi tega ne kaže izvajati dvojnih volitev zapored. Seveda je vprašanje, ali je misliti na izvedbo novega obč. zakona že recimo tekom leta dni. Tako dolgo pa je sedanje stanje z gerenti in sosveti na vsak način nevdržno.

Novinarsko zborovanje

Včeraj se je vršil v Celju občini zbor ljubljanske sekcije Jugosl. Novinarskega Udruga. Zborovanja se je v mestni zbornici udeležilo poleg velikega števila novinarjev iz Slovenije tudi več novinarjev iz Zagreba in Beograda, ki so tudi posejali v živahno, a skoz in skoz stvarno debato. Pri volitvah je bil izvoljen večinoma stari odbor s predsednikom, g. Stankom Virantom na čelu, v upravo Novinarskega penzijskega fonda pa so bili poslani g. Fran Terseglav, glavni urednik »Slovenca«, Josip Zupanič urednik »Slov. Narod« in Stano Kosovel urednik »Jutra«.

Po občnem zboru so imeli novinarji v Celju-kam skupen obed, pri katerem jih je v imenu mesta pozdravil vladni komisar, g. dr. Farčnik, popoldne pa so šli na izlet na zgodovinski Celjski grad.

Preten radi večerje.

V Stolni ulici sta se v neki gostilni hale radi večerje srečali nekli zasebni uradnik in soproga, kateri je zvesto sekundirala njena prijateljica. Dvojezniki soprog se je spozabil tako daleč, da je pred mosti obklesal svojo haljko polovico. Ker so prepir nadaljevali tudi na ulici, je posredoval strážnik, ki je uro tri odvedel na policijo.

§ 104.

Danes se je vršila pred sodiščem razprava proti g. Zagorskemu in njegovi soprogi, ki se morata zagovarjati po § 104 s. k. z. Obtožena sta, da sta se upirala policijskemu agentu, ko je hotel 12. novembra 1926 odpeljati v zapor, da nastopi prisojeno mu kazen. Ker hoče sodišče zaslišati še nekatere priče, je bila razprava preložena do petka.

Mariborski vlomilci na delu

V eni noči dva drzna vlomca. — Eden se je ponesrečil.

V noči od sobote na nedeljo so se mariborski vlomilci, ki si doslej že precej časa niso upali iz svojih skrivališč, zopet pojavili in opozorili na sebe. V isti noči so izvrtali kar dva drzna vlomca, od katerih pa se jim je samo eden posrečil.

V Tattenbachovi ulici št. 3 so vlomilci s ponarejenimi ključji vdrli v skladišče trnovca g. Cvetka Debljčarja. Neopaženo so odnesli tri vreče fine pšenične moke, dve vreči krušne moke in tri zehaj marmelade ter odneali tudi dva bicikla, ki sta bila v skladišču. Škoda cenijo na 5000 Din.

V isti noči je bilo vlomljeno tudi v stanovanje trgovca g. Albina Čeha na Maljski cesti 41. Vlomilec je vzel na tleh lesto, jo pristonil k oknu letalnice v prvem nadstropju, stl šipo, vdril okno in zlezal v stanovanje. Bil pa je tako ponesrečen, da si je ugal tudi v spalnico, kjer pa je prebudi stanovalca. Predno so ga mogli ujeti, je ušel po isti poti, po kateri je prišel.

Smrt iznamljalca eksploziv.

V New-Jersevu (USA) je preminul iznajditelj brezdimnega smodnika in drugih raznesilnih snovi 74 letni inž. Hudson Maxim. Njegov brat je prvi konstruktor strojne puške. Dekoini Maxim je bil splošno znani pacifist.

Brezposelnost v Avstriji.

1. maja je bilo v Avstriji 181.175 brezposelnih, ki so uživali državno brezposelno podporo. Na Dunaj in okolico jih odnade od tega 95.000. Število brezposelnih brezposelnih cenijo na 30—40 tisoč.

